

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Загальної економічної теорії та економічної політики

Кісакова Віолетта Вікторівна

УДК: 330.142

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування «Теорії та моделі
управління економікою»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Концепція Третьої промислової революції та економічний
розвиток»**
(назва теми)

ОДЕСА – 2017

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: кандидат економічних наук, доцент

Макуха Сергій Миколайович

доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету, м. Одеса.

Рецензент: кандидат економічних наук., доцент

Мужайло Василій Дмитрович

доцент кафедри економічних теорій Одеського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету, м. Одеса.

Захист відбудеться “15” січня 2017 року о 9.00 годині на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 214.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми полягає в тому, що в сучасних умовах, які супроводжуються певними кризовими явищами та плинністю процесів промислових революцій, які динамічно змінюються, важливого значення набуває проблема забезпечення належного рівня економічного розвитку. В той же час окреслена проблематика є вкрай важливою з точки зору забезпечення протидії негативним факторам посткризовим явищам, які мають місце в умовах сьогодення. Слід зауважити, що проблема забезпечення економічного розвитку на протязі багатьох років й досі залишається в центрі уваги науковців та практиків, але все ж таки, її неможна вважати остаточно вирішеною.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного розвитку економіки України в умовах Третьої промислової революції.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити теорії та моделі економічного розвитку;
2. Розглянути теоретичні підходи та погляди економістів на періодизацію промислових революцій;
3. Уточнити сутність трансформаційних змін в умовах Третьої промислової революції;
4. Обґрунтувати особливості функціонування капіталу в умовах глобалізації світової економіки;
5. Встановити вплив науки і технологій на економічний розвиток;
6. Визначити роль держави в умовах глобалізації та її роль в економічних трансформаціях в період Третьої промислової революції;
7. Розробити та обґрунтувати шляхи інтеграції економіки України у світове господарство в умовах Третьої промислової революції.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин в умовах інтеграції національної економіки у світове господарство.

Предметом дослідження є шляхи та напрямки інтеграції національної економіки у світове господарство в умовах Третьої промислової революції.

Методи дослідження: загальнонаукові: аналіз та синтез, індукція та дедукція, спостереження та співставлення; та специфічні: обчислення, статистичні методи та методи прогнозування в частині прогнозу тенденцій економічного розвитку.

Теоретичне значення результатів полягає в уточненні визначення економічного розвитку та суміжних з даною дефініцією понять.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання теоретичних і практичних розробок, запропонованих в роботі, які дозволять підвищити рівень економічного розвитку в державі.

Інформаційною базою наукового дослідження стали наукові праці українських та зарубіжних учених, що висвітлюють окремі аспекти фінансової глобалізації, матеріали монографічних досліджень і періодичних

наукових видань, аналітичних видань вітчизняних і зарубіжних дослідницьких центрів, інформації Інтернет-ресурсів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (78 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 91 сторінок. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 11 рисунків.

Публікації.

1. Кісакова В.В. Таргетування як напрямок регулювання інфляції. Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. – 2017. – С. 9

2. Кісакова В.В. Інфляція фіатних та цифрових валют. Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Покританівські читання». – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 117 - 119.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано практичне значення та зв'язок з науковими програмами.

У першому розділі – «**СУТНІСТЬ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК**» розглянуто теорії та моделі економічного розвитку, теоретичні підходи та погляди на критерії та періодизацію промислових революцій, сутність трансформаційних змін в умовах Третьої промислової революції.

Проблема економічного розвитку за всіх часів привертала увагу як науковців, так й практикуючих економістів. Це пов'язано рядом об'єктивних обставин:

По-перше, економічний розвиток є бажаним явищем на всіх рівнях економічної системи, а досягти економічного розвитку прагнуть як окремі громадяни, так і господарюючі суб'єкти;

По-друге, економічний розвиток забезпечує покращення низки фінансових показників, які мають безперечний вплив на всі верстви населення.

В цілому, економічний розвиток – це досить суперечливий процес, який не може відбуватися тільки прямолінійно, по висхідній лінії. Сам розвиток характеризується нерівномірністю, включаючи періоди зростання і спаду, кількісні і якісні зміни в економіці тощо. У випадку, коли розвиток є прогресивним, система набуває більш досконалого стану. Проте суспільний розвиток пов'язаний не тільки з прогресивними змінами і не обов'язково означає зростання, оскільки система може розвиватися і за відсутності зростання, зокрема, внаслідок переходу в новий або гірший стан. Тобто економічний розвиток є зміною системи взагалі, переходом від одного якісного стану до іншого. Таким чином, вчені вдало зауважують, що економічний розвиток суспільства представляє собою багатоплановий процес, який охоплює економічне зростання, структурні зміни в економіці, удосконалення умов та якості життя населення.

В межах даного дослідження доцільно розглянути еволюцію загальної теорії економічного розвитку. Так, теорія економічного зростання пережила три основних хвилі розвитку (рис.1.1.)

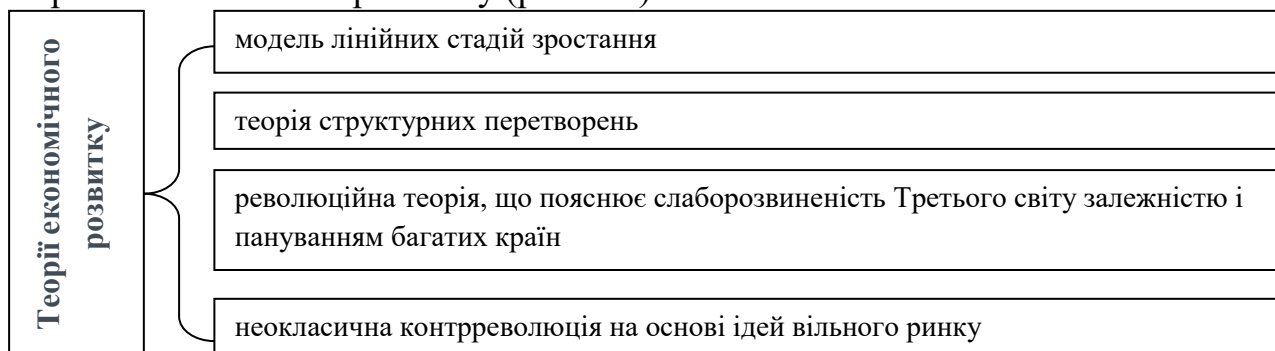

Рис.1.1. Теорії економічного розвитку

Модель розвитку економічних систем (світової економіки, основних груп країн світу, національних економік, регіонів, регіональних угруповань), розглянута в динаміці, являє собою послідовність моделей, характерних для певних часових відрізків.

Характеристику регіональних моделей економічного розвитку визначають: економічні ресурси, регіональні особливості, характер економіки, рівень економічного розвитку, місце в країні та світі, організаційна та галузева структури господарства, роль економічних агентів, система державного регулювання економіки, відкритість економіки та ступінь залучення до світогосподарських зв'язків, використання іноземного капіталу. Відповідно до часових етапів розвитку розглядається динаміка цих характеристик. У моделях розвитку інтеграційних угруповань робиться наголос на меті й завданнях угруповань, організаційній структурі та ресурсах, ролі та місці у світовому господарстві, перспективах і проблемах, програмах розвитку. Різні вчені й практики напрацювали велику кількість подібних моделей, характеристика яких наведена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Характеристика моделей економічного розвитку

Модель	Характеристика
1	2
Неокласична модель	базується на постулаті: вільний нерегульований ринок природно приводить до усунення нерівності між регіонами й, отже, не слід обмежувати стихійну дію ринкових сил. На практиці, в умовах "державного капіталізму", така модель себе не виправдала
Посткейнсіанська модель	заснована на державному регулюванні міжрегіональних відмінностей шляхом стимулювання інвестицій і припливу приватного капіталу в слабо розвинені регіони. Для цього використовуються такі інструменти регіональної економічної політики, як субсидії, кредити та податкові пільги
Модель наздоганяючого розвитку	базується на меркантилістській теорії (одержання прибутку за рахунок розвитку торгівлі) та передбачає насамперед стимулювання імпортозаміщення. Мета подолання відставання країни за економічним рівнем здійснюється за допомогою розвитку внутрішнього ринку. Суть цієї моделі полягає у протекціонізмі галузей національної економіки (сприяє розвитку імпортозаміщуючих галузей), що досить часто підкріплений державною монополією зовнішньої торгівлі (захищає вітчизняні товари від конкуренції з іноземними) і неконвертованістю національної валюти (перешкоджає вивозу національного капіталу, концентруючи його. Ця модель сприяє створенню багатогалузевої економіки, однак протекціонізм в остаточному підсумку знижує конкурентоздатність товарів на світовому ринку, що стає гальмом для подальшого розвитку

Експортоорієнтована модель	полягає в орієнтації створюваних галузей переважно на зовнішній ринок. Ця модель передбачає високу конкурентоспроможність товарів. Вона може сполучатися з активним залученням до експортного виробництва іноземного капіталу за допомогою створення сприятливого інвестиційного клімату (податкові пільги, політична та соціальна стабільність тощо)
Інноваційна модель	заснована на використанні високих технологій, що сприяють створенню конкурентоспроможної продукції, як правило, для зовнішнього ринку. Для цього використовується такий інструмент регіональної економічної політики, як створення центрів розвитку у вигляді вільних (спеціальних) економічних зон, технополісів, технопарків і т.п.

Промислова революція як сукупність корінних техніко-технологічних змін у системі суспільного виробництва пройшла у своєму розвитку декілька етапів. Характерною рисою першої промислової революції є стрімке зростання продуктивних сил на базі машинної індустрії та затвердження капіталізму як панівної світової системи господарства.

Перша промислова революція пов'язана не просто з початком масового застосування машин, а й із суттєвою зміною всієї структури суспільства. Вона супроводжувалася різким підвищенням продуктивності праці, урбанізацією, збільшенням життєвого рівня населення, швидким економічним зростанням (до цього економічне зростання певних країн чи територій було помітним лише в масштабах століть). Промислові революції детерміновані певним соціокультурним середовищем, особливо в доглобалізований період розвитку соціуму. Велика Британія зуміла створити повноцінне креативне середовище, у якому ідеї філософів (наприклад, роботи Френсіса Бекона «Нова Атлантида», Томаса Гоббса «Левіафан»), уміння та професійні навички виробників інструментів і ремісників, система організаційних форм (фабрика, заводи, майстерня) ефективно взаємодіяли між собою. Не останню роль у цьому зіграла й політика протекціонізму та меркантилізму, яку проводив британський уряд того часу. Унаслідок розгортання першої промислової революції традиційна аграрна економіка була заміщена економікою, у якій стало домінувати виробництво машин і механічне виробництво, що стало можливим після винаходу парового двигуна. Це змінило, зокрема у Великій Британії, баланс політичних сил від лендлордів у бік промисловців і сприяло створенню міського робітничого класу.

Унікальними ознаками другої промислової революції були електрика й нафта, які поступово витісняли пар як джерело енергії. На зміну винахідницьким пошукам геніїв-одинаків приходять проведення спільних наукових досліджень у лабораторіях та інститутах. Справжніми революційними змінами у перевезеннях і зв'язку була поява автомобілів, літаків, радіо, телебачення. Запровадження автоматизації та спеціалізації праці привели до масового виробництва, гігантські корпорації та фінансові установи домінували в промисловості. Слід зауважити, що внаслідок другої

промислової революції право власності на засоби виробництва також зазнали змін. Олігархічна власність на засоби виробництва на початку і в середині 20-го століття поступилися місцем більш широкому розподілу власності шляхом придбання звичайних акцій фізичними особами та установами, такими як страхові компанії. У першій половині 20-го століття багато країн Європи соціалізували основні сектори економіки. Замість невтручання ідей, які впливали на економічну та соціальну думку класичної промислової революції, активність уряду переміщується в соціально-економічну сферу для задоволення інтересів бізнесу та потреб населення.

Третьою промисловою революцією зазвичай позначають так звану «цифрову революцію» – повсюдний перехід у суспільному виробництві до застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяв формуванню постіндустріального суспільства. Комп'ютер, Інтернет та електроніка є ознаками цього етапу. У межах третьої промислової революції відбувалося зміщення центру прибутку від етапів виробництва до розроблення та дизайну; скорочення робітників, безпосередньо зайнятих у виробництві; заміщення централізованих моделей бізнесу розподіленими структурами з горизонтальною взаємодією. Третя промислова революція базується на п'ятих стовпах: перший – це зростання частки відновлюваних джерел енергії в загальному обсязі виробництва енергії; другий – способи акумуляції енергії відновлюваних джерел; третій – накопичення світовим співтовариством енергії; четвертий – створення енергетичного Інтернету; п'ятий стовп – виробництво і розповсюдження автомобілів з підзарядкою від електромережі.

У другому розділі – **«ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ КАПІТАЛУ В УМОВАХ ТРЕТЬОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ»** подані особливості функціонування капіталу в умовах глобалізації світової економіки.

Важливим питанням дослідження проблематики економічного зростання є виокремлення та детальний розгляд факторів такого зростання. Таке зауваження ґрунтується на тому, що саме фактори економічного зростання виступають основними чинниками такого зростання причинами, які його породжують. Економічне зростання містить в собі цілий перелік факторів, вивчення яких є основоположним аспектом теорії економічного зростання.

Узагальнена класифікація факторів економічного зростання наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Узагальнена класифікація факторів економічного зростання

Класифікаційна ознака	Фактори
За способом впливу	Фактори джерела; Фактори-обмежники;
За характером впливу	Базисні відтворювальні (економічного потенціалу);

За ступенем використання	Фактори, що використовуються; Резервні; Потенційні;
За складовими ринкового механізму	Фактори пропозиції; Фактори попиту; Фактори розподілу ресурсів;
Залежно від сектору національної економіки	Зовнішні; Внутрішні;
За результатом дії	Стимулювальні; Стримувальні;
За типом економічного зростання	Екстенсивні; Інтенсивні;
За походженням	Екзогенні; Ендоргенні;
Залежно від трансформацій у рамках системи	Рефлексивні; Пружні;

З табл. 2.1. видно, що існує три типи оцінки класифікації факторів економічного зростання:

- перший напрям оцінки – вплив на економічне зростання;
- другий напрям – направленість дії;
- третій – за власним змістом.

Кожен з напрямів має свою класифікацію, яка в свою чергу підрозділяється на класифікаційні групи.

Виключна роль держави в умовах глобалізації та в сучасних процесах трансформації нерозривно пов'язана із сучасними моделями економічного розвитку, кожна яких визначає ступінь та характер державного регулювання.

Так, в сучасній науці виділяють кілька моделей економічного розвитку, основними з яких є:

- модель лінійних стадій розвитку;
- теорія структурних трансформацій;
- теорія зовнішньої залежності;
- неокласична модель вільного ринку;
- теорія ендегенного зростання;
- модель сталого розвитку.

Кожна з перелічених моделей у власній побудові передбачає вплив держави на процес економічного розвитку.

Слід зазначити, що перелічені моделі й теорії на час їхнього виникнення стосувалися переважно країн, що звільнились від колоніальної залежності, – так званих молодих незалежних держав, або країн, що розвиваються. Еволюція поглядів на процес розвитку цих країн виглядає таким чином. У 50—60-ті роки переважали наукові й соціально-політичні концепції та доктрини, згідно з якими процес розвитку уявлявся як сукупність послідовних стадій економічного зростання, що їх повинна пройти будь-яка країна. Такий своєрідний економічний детермінізм, але з суттєвими відтінками в підходах і механізмах, був характерним як для послідовників класичної економічної науки, так і для представників марксизму. Вважалося, що країнам, які звільнились, слід лише повторити шлях більш розвинутих на той час капіталістичних чи соціалістичних держав на основі оптимального поєднання головних факторів виробництва, і

насамперед ефективного використання інвестицій, заощаджень та іноземної допомоги. Перевага віддавалась кількісним критеріям економічного розвитку, що асоціюються з високими загальними темпами економічного зростання.

У третьому розділі – **«ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО В УМОВАХ ТРЕТЬОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ»** розкрито проблеми інтеграції країн різного рівня розвитку до світової економіки, глобалізація економіки та зовнішньо-економічні зв'язки України, визначено пріоритетні напрямки інтеграції економіки України у світове господарство в сучасних умовах

Розвиток системного погляду на світову економіку набув вираження в концептуальній оцінці ряду нових світогосподарських проблем, серед яких: оцінка ролі ТНК і їх взаємин з національною державою; визначення характеру міжнародної конкуренції, в яку поряд із традиційними включаються нові фактори виробництва; функції і роль наднаціональних організаційних структур і міжнародних норм у регулюванні міжнародних економічних відносин, підтримці «світового економічного порядку»; тенденції розвитку економічної взаємозалежності тощо.

У сучасних умовах світосистемний аналіз збагачується новими концептуальними розробками і висновками: при узгодженні з окремими підходами та методологічними здобутками у сфері міжнародного поділу праці, центр-периферійного устрою світу з'являються пояснення нееквівалентності міжнародного економічного обміну, експлуатації центром периферії і відсутності контролю над світовим ринком як невід'ємної риси капіталістичної світової системи.

Глобальна економічна інтеграція як нова еволюційна форма міжнародної економічної інтеграції є процесом посилення взаємозв'язку та взаємозалежності суб'єктів світового господарства і міжнародних економічних відносин, наслідком чого є їх цілісність та емерджентність, які проявляються у сфері торгівлі, глобального руху фінансово-інвестиційних ресурсів, інформації та продуктових сил.

На відміну від міжнародної економічної системи, глобальна економічна система як економічна система найбільш високого еволюційного ступеня розвитку є життєздатною системою нестабільного типу, якій притаманні високий ступінь взаємозалежності між усіма її внутрішніми елементами, наявність крос-ієрархічних взаємозв'язків між ними та здатність системи до самоорганізації за наявності зв'язаних процесів, а саме інституціональної детермінації взаємодії її суб'єктів різних ієрархічних рівнів.

Прояви процесу глобальної інтеграції економічних систем спостерігаються на всіх рівнях економічних систем (рис. 3.1.).

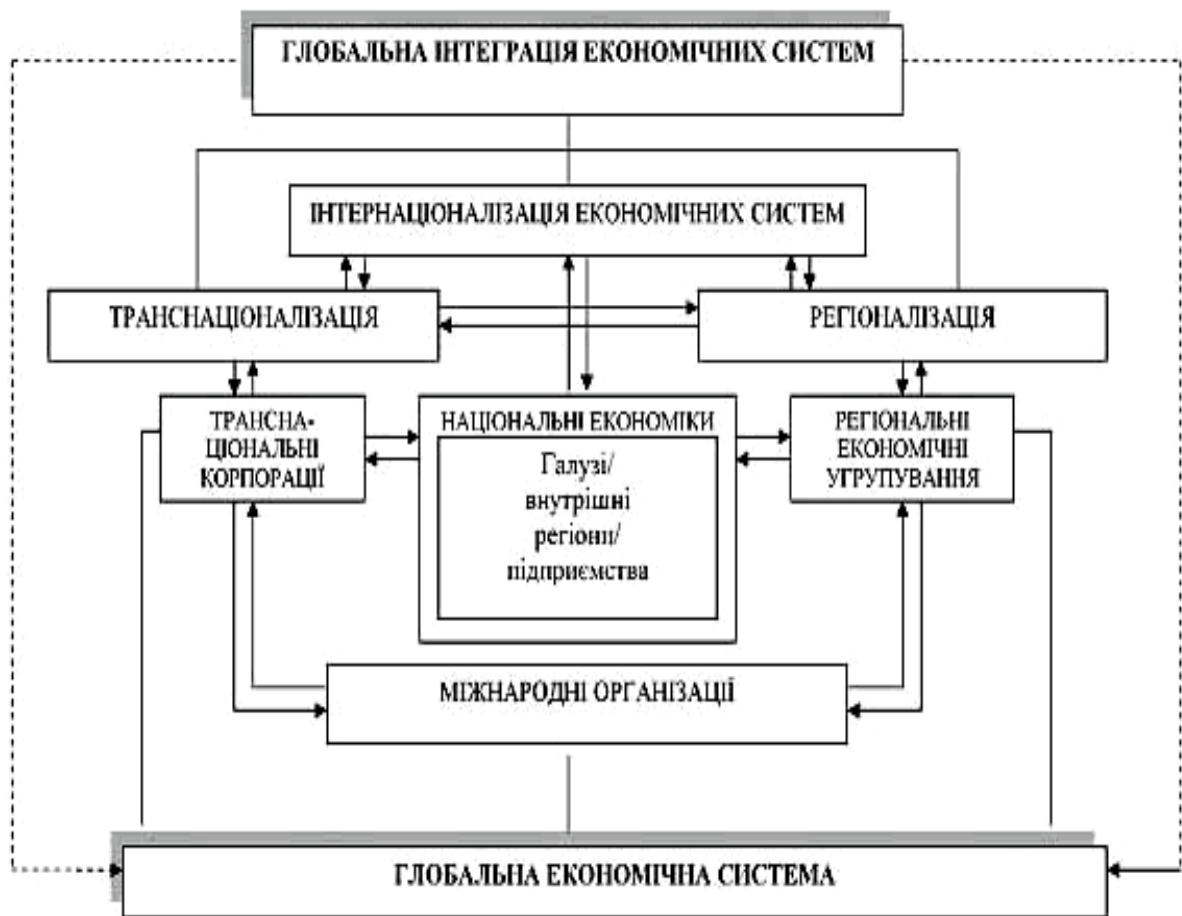

Рис. 3.1. Взаємодія різних рівнів економічних систем з проявами основних мегатенденцій розвитку глобальної економіки

Таблиця 3.1.

Негативні наслідки економічної інтеграції

Наслідки	Характеристика
Забруднення навколишнього середовища	Супротивники економічної інтеграції насамперед стурбовані погіршенням стану навколишнього середовища. Вони стверджують, що індустріалізація й економічний ріст породжують такі негативні явища сучасного життя, як забруднення, промисловий шум і викиди, погіршення вигляду міст тощо. Усі ці витрати економічного росту виникають, оскільки виробничий процес лише перетворює природні ресурси, але не утилізує їх повністю. Практично усе, що йде у виробництво, згодом повертається в навколишнє середовище у вигляді відходів. Чим значніше економічне зростання і вище рівень життя, тим більше відходів повинно буде поглинути навколишнє середовище. У будь-якому суспільстві, що уже досягло добробуту, подальший

	економічний ріст може означати тільки задоволення усе більш несуттєвих потреб при зростанні загрози екологічної кризи. Тому деякі економісти вважають, що економічний ріст повинний стримуватися
Не здатність вирішити проблеми	Прихильники економічного росту думають, що він сам по собі вирішує соціально-економічні проблеми. Однак це твердження не можна вважати цілком доведеним. Супротивники економічного росту, зокрема, стверджують, що проблема бідності в країні (нерівність у доходах), власне кажучи, є проблемою розподілу, а не виробництва. Для її рішення необхідні політична сміливість і воля, а зовсім не збільшення суспільного продукту
Відсутність гарантій	Супротивники економічного росту вважають, що швидкий ріст (і особливо відновлення технологій) породжує занепокоєння і непевність серед людей. Працівники будь-якого рівня побоюються, що накопичені ними професійні навички і досвід можуть виявитися застарілими з ростом технічного прогресу
Економічний ріст і людські цінності	Критики економічного росту також висувують цілий ряд аргументів на користь того, що, хоча економічний ріст забезпечує нам “засоби до життя”, він не може забезпечити нам “гарне життя”. Насправді, працюючи усе більше, ми одержуємо при цьому усе менше радості. Протягом двох сторіч технічного прогресу трудящі перетворилися з ремісників і художників у придатки машин, що натискають на кнопки, і втратили естетичне і почуттєве задоволення від роботи. Точніше кажучи, економічний ріст означає індустріалізацію, масове виробництво, що не носить творчого характеру і не приносить задоволення працівнику, а також відчуження трудящих від прийняття життєво важливих рішень

Існує багато економістів, що виступають у захист економічного росту як важливої суспільної мети, наводячи такі доводи в протидію узагальненим в таблиці 3.1. негативним наслідкам, наводячи аргументовані висновки.

Як відзначалося раніше, економічний ріст є основною умовою матеріального достатку і підвищення рівня життя. Економічний ріст пом'якшує протиріччя між необмеженими потребами й обмеженими ресурсами. В умовах економічного росту вибір соціальних цілей стає менш болісним і веде до менших протиріч між різними групами населення. Мається можливість одночасно модернізувати збройні сили, підтримувати інфраструктуру на даному рівні, здійснювати програми допомоги старим, хворим і бідним, удосконалювати систему освіти й інші галузі соціальної сфери і при цьому підвищувати особисті доходи за винятком податків

Головними тенденціями глобальної інтеграції економічних систем є, по-перше, процес інтернаціоналізації, який проявляється на всіх рівнях елементів глобальної економічної системи, наслідками чого на мікрорівні є процес транснаціоналізації, а на макрорівні – економічна регіоналізація. З одного боку, позиціонування регіоналізації на мета- та макрорівнях

передбачає автоматичне включення в цей процес галузей, внутрішніх регіонів і господарчих суб'єктів національних економік, а з іншого – процес транснаціоналізації, який реалізується безпосередньо на мікрорівні, здійснює значний вплив на економічні системи інших рівнів формування глобальної економічної системи.

Визначення процесу транснаціоналізації трактується в економічній літературі далеко не однозначно, що відображає трансформації його сутності та методології дослідження.

Деякі автори пов'язують її з кругообігом промислового капіталу, інші вважають, що до транснаціоналізації слід відносити лише ті процеси, що протікають у самій сфері виробництва, яка опосередковується купівлею-продажем необхідної сировини, матеріалів, напівфабрикатів.

У перехідний період в Україні відбувається багатоступінчаста переорієнтація зовнішньоекономічних зв'язків держави стосовно нових умов економічної діяльності, формування нових пріоритетів і форм, а також пошук нових партнерів зовнішньоекономічних зв'язків. Різке обмеження участі держави в економічних процесах, чого свого часу вимагали реформатори, не дало позитивних результатів для України, а навпаки, призвело до ускладнень і кризових явищ, хоч розвиток вільної економіки для країн з перехідною економікою і є перспективним з огляду на їх поступову інтеграцію у світове економічне середовище. Така інтеграція економік має ґрунтуватися на зовнішньоекономічній діяльності країни з метою забезпечення дальшої трансформації економіки на основі активної взаємодії зі світовим господарством.

Під натиском глобалізації світ набуває рис єдиного світового ринку та поступово перетворюється на єдину світову економіку, і це визначає напрями зовнішньоекономічної діяльності держав, перш за все стосовно найважливішої умови— закритості або відкритості їхніх економік.

Однією з ключових тенденцій економічної інтеграції сучасного світу є те, що ТНК трансформуються в головну ланку світової відтворювальної системи (досить нагадати, що за річним оборотом та активами кожна з таких корпорацій перевершує річний державний бюджет багатьох країн, що розвиваються). Отже, згадана соціально-економічна інтеграція охоплює мікро- та макрорівень. Свідченням цього є тенденція до створення єдиної Європи та активний розвиток Європейського економічного співтовариства, північноамериканська інтеграція, різні блоки країн, що розвиваються.

За таких світових тенденцій розвитку нині переважають відкриті моделі економіки. На відміну від них існують і закриті моделі економіки, що їх супроводжує політична ізоляція країни від зовнішнього світу. На сучасному етапі такий тип економіки притаманний Північній Кореї та Кубі, економічна ізоляція яких поєднується з політичною блокадою з боку більшості країн світу.

Глобальна економічна інтеграція як нова еволюційна форма міжнародної економічної інтеграції є процесом посилення взаємозв'язку та

взаємозалежності суб'єктів світового господарства і міжнародних економічних відносин, наслідком чого є їх цілісність та ємерджентність, які проявляються у сфері торгівлі, глобального руху фінансово-інвестиційних ресурсів, інформації та продуктових сил.

Процес побудови взаємовідносин держави та транснаціональних корпорацій потребує урахування особливостей їх діяльності, тобто побудови цих взаємовідносин за моделлю стратегічного партнерства, під якою слід розуміти ідеологію, форми і методи узгодження інтересів ТНК та держави, спрямовані на досягнення обопільних цілей, стратегій та критеріїв розвитку; за умови конструктивної співпраці на засадах законності, добровільності, рівноправності сторін, самообмеження та взаємних поступок у процесі переговорів.

Крім того доведено, що загальний вплив на економічний розвиток в умовах інтеграції може бути здійснений шляхом обрання двох фазових ознак, які визначають напрями такого розвитку та подальше кластерне розташування суб'єктів господарювання у фазовому просторі за ціма ознаками. Далі за допомогою кута нахилу можна визначити, як діяльність того чи іншого підприємства впливає на економічний розвиток. Зазначене набуває великого значення й з позиції того, що саме підприємства доцільно аналізувати для визначення напрямів економічного розвитку в умовах промислової революції.

Необхідність модернізації економічної політики в Україні зумовлена тим, що національна економіка вичерпала свій потенціал для сталого економічного зростання. Модернізація механізмів економічної політики має бути націлена на відновлення економічного зростання, забезпечення його сталості на довгострокову перспективу. Інакше кажучи, необхідно змінити негативний тренд розвитку національної економіки.

У результаті реформ, що проводилися в Україні, відповідно до законів ринку, більшість підприємств машинобудівної галузі не витримали конкуренції з міжнародними корпораціями і або перепрофілювалися на примітивні види виробництва, або закрилися. На перші позиції вийшли підприємства лише сировинних галузей, продукція яких була затребованою на світових ринках.

У підсумку, деіндустріалізація національної економіки, яка відбулася, призвела до орієнтації виробництва на постачання на експорт продукції виключно аграрно-сировинного комплексу.

ВИСНОВКИ

За результатами даного дослідження отримано наступні результати.

Проблема економічного розвитку має безперечну актуальність через те, що економічний розвиток є бажаним явищем на всіх рівнях економічної системи, а досягти економічного розвитку прагнуть як окремі громадяни, так і господарюючі суб'єкти, а також внаслідок того, що економічне зростання

забезпечує покращення низки фінансових показників, які мають безперечний вплив на всі верстви населення.

На макроекономічному рівні провідними показниками динаміки економічного розвитку є зростання обсягу ВВП; темпи зростання ВВП у розрахунку на душу населення; темпи росту промислового виробництва у цілому, за основними галузями й на душу населення.

Виокремлено та обґрунтовано підходи до визначення поняття «економічний розвиток».

Здійснено аналіз класифікації факторів економічного розвитку та перспектив економічного розвитку свідчить про можливості подальшого удосконалення методології дослідження та моделювання економічного зростання на основі урахування характеру впливу факторів зростання на попит та пропозицію.

Розглянуто основні засади неокласичної, кейнсіанської моделі економічного розвитку та досліджено особливості сучасних моделей економічного зростання. Так, неокласична модель представлена концепцією представника неокласичної школи Р. Солоу, який показав, що нестабільність динамічної рівноваги в неокейнсіанських моделях якраз і є наслідком неврахування взаємозамінності ресурсів. Кейнсіанська модель економічного зростання пов'язана із вченням Дж. Кейнса, у якого було багато прихильників. Вагоме місце в моделях кейнсіанського підходу до економічного зростання займає модель таких економістів як Р. Харрод та Є. Домар.

Досліджено питання позитивних та негативних наслідків економічної інтеграції та проблема оптимізації її границь. З цією метою запропоновано використовувати підхід визначення кута нахилу у фазовому просторі. Даний підхід дозволяє встановити вплив окремих підприємств на загальний економічний розвиток держави, а також сприяє ґрунтовному аналізу та ґрунтовності обрання фазових ознак в якості пріоритетних напрямів економічного розвитку.

Розроблено та обґрунтовано напрями забезпечення економічного розвитку з урахуванням загроз трансформаційних умов сучасної економіки, які спрямовані на визначення пріоритетних напрямів економічного розвитку України.

Розроблені пропозиції:

1. Для зміни негативного вектора економічного розвитку необхідними є зміна моделі капіталізму кланово-олігархічного типу і перехід до іншої, близької до тієї, яка б мала можливості здійснювати великі національні проекти.

2. Національному бізнесу потрібна активна промислова політика, в основі якої повинні лежати високотехнологічні інвестиційні процеси. Для цього треба передбачити економічну стратегію, орієнтовану на тих, хто може бути конкурентоспроможним у рамках пріоритетних галузей промисловості.

Зміна поточної ситуації повинна відбуватися з урахуванням довгострокових цілей.

3. У високо розвинутих країнах головним джерелом відтворення основного капіталу є кошти амортизаційного фонду, частка яких у структурі капітальних вкладень перевищує 70%. Амортизаційні фонди – найефективніше фінансове джерело інвестицій. В Україні для переходу до моделі сталого економічного зростання також необхідно сформулювати політику забезпечення реального сектору інвестиційними ресурсами шляхом поступового збільшення частки амортизаційних відрахувань у структурі інвестицій.

Аннотація кваліфікаційної роботи магістра

АННОТАЦІЯ

**Кісакової В.В., «Концепція Третьої промислової революції та економічний розвиток»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Економіка» за магістерською програмою «Теорії та моделі управління економікою»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік**

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система економічних відносин в умовах інтеграції національної економіки у світове господарство.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сучасної економічної теорії, моделі економічного розвитку, загальні принципи та методи організації та реалізації зазначених моделей.

Проаналізовано теоретичне підґрунтя досліджуваного питання, досліджено теоретичні підходи та погляди на критерії та періодизацію промислових революцій, розкрито сутність трансформаційних змін в умовах Третьої промислової революції, визначено вплив науки і технологій на економічний розвиток, розроблено шляхи інтеграції економіки України у світове господарство.

Запропоновано напрями забезпечення економічного розвитку з урахуванням загроз трансформаційних умов сучасної економіки, які спрямовані на визначення пріоритетних напрямів економічного розвитку України.

Ключові слова: економічний розвиток, економічне зростання, промислова революція.

ANNOTATION

**Kisakova V.V., «The Concept of the Third Industrial Revolution and Economic Development»,
thesis for Master degree in specialty «Economy» under the program «Theory and management of economy», Odessa National Economic University
Odessa, 2018**

Thesis consists of three chapters. The object of research - the system of economic relations in the integration of national economy in the world economy.

The theoretical aspects of modern economic theory, the model of economic development, general principles and methods of organization and implementation of these models are considered in the paper.

The theoretical basis of the investigated issue is analyzed, theoretical approaches and views on the criteria and periodization of industrial revolutions are investigated, the essence of transformational changes under the conditions of the Third industrial revolution is revealed, the influence of science and technologies on economic development is determined, ways of integration of the Ukrainian economy into the world economy are developed.

The directions of ensuring economic development are proposed taking into account the threats of the transformational conditions of the modern economy, which are aimed at determining the priority directions of economic development of Ukraine.

Keywords: economic development, economic growth, industrial revolutionary

